

ເອກະສານນະໂຍບາຍ ໂດຍຫຍໍ້

ການຄຸ້ມຄອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ແບບປະສົມປະສານ ແບບຍືນຍົງ ໃນເຂດພູດອຍ ພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ກະກຽມໂດຍ: ສູນກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໂລກ ປະຈຳພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (World Agroforestry; ICRAF)
ພາຍໃຕ້ການຮ່ວມມືກັບ ກຸ່ມເຮັດວຽກກ່ຽວກັບປ່າໄມ້ສັງຄົມ (ASEAN Working Group on Social Forestry)

World Agroforestry Policy Brief No. 107

រៀបរៀង: Joe Arvai

ເອກະສານນະໂຍບາຍ ໂດຍຫຍໍ້

ການຄຸ້ມຄອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ແບບປະສົມປະສານ ແບບຍືນຍົງ ໃນເຂດພູດອຍ ພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ກະກຽມໂດຍ: ສູນກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໂລກ ປະຈຳພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (World Agroforestry; ICRAF)
ພາຍໃຕ້ການຮ່ວມມືກັບ ກຸ່ມເຮັດວຽກກ່ຽວກັບປ່າໄມ້ສັງຄົມ (ASEAN Working Group on Social Forestry)

ອັກສອນຫຍໍ້

AMS	<i>ASEAN Member State</i> (ປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ)
ASEAN	<i>Association of Southeast Asian Nations</i> (ສະມາຄົມປະຊາຊາດແຫ່ງອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້)
ASFCC	<i>ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change</i> ການຮ່ວມມືອາຊຽນ-ສະວິດເຊີແລນ ດ້ານປ່າໄມ້ສັງຄົມ ແລະ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ)
AWG-SF	<i>ASEAN Working Group on Social Forestry</i> (ເຄືອຄ່າຍປ່າໄມ້ສັງຄົມອາຊຽນ)
NDCs	<i>Nationally Determined Contributions</i> (ການກຳນົດການປະກອບສ່ວນຂອງປະເທດ)

ໃນທ່າມກາງທີ່ເຂດພູດອຍກຳລັງຊຸດໂຊມຢ່າງໄວວາ ເນື່ອງຈາກການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ແລະ ການຊຸດໂຊມຂອງພື້ນທີ່, ລະບົບກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ເປັນທາງເລືອກທີ່ເໝາະສົມ ເນື່ອງຈາກວ່າລະບົບດັ່ງກ່າວສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ໃນເຂດທີ່ມີເງື່ອນໄຂບໍ່ເອື້ອອຳນວຍແກ່ການກະສິກຳ ຫລື ໃນເຂດທີ່ຖ້ຳເຮັດກະສິກຳແລ້ວຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ພື້ນທີ່ຊຸດໂຊມ

Unruh 1995

ລຳດັບ	ປະເດັນຫລັກ	ຂໍ້ສະເໜີຕໍ່ນະໂຍບາຍ
1	ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃຫ້ປະໂຫຍດໃນຫລາຍດ້ານ ເຊິ່ງຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ແລະ ການເຊື່ອມໂຊມຂອງພື້ນທີ່, ແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກ, ຊ່ວຍຄຳປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ.	ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃນເຂດພູດອຍຈະໄດ້ຮັບປະໂຫຍດຈາກນະໂຍບາຍທາງດ້ານປ່າໄມ້ ແລະ ກະສິກຳ ທີ່ສົ່ງເສີມຄວາມຫລາກຫລາຍໃນການປູກຝັງ-ລ້ຽງສັດ ແລະ ການນຳໃຊ້ລະບົບກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ເຂົ້າເຂດປ່າໄມ້.
2	ຊາວກະສິກອນ ທີ່ນຳໃຊ້ລະບົບ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃນຮູບແບບການກະສິກຳແບບກຸ້ມກິນ ມັກທີ່ຖອຍ ເນື່ອງຈາກມີລາຍຮັບນ້ອຍກວ່າການປູກພືດຕາມລະດູການ ຫລື ຈາກການປູກໄມ້ຊະນິດອື່ນທີ່ມາຈາກຕ່າງຖິ່ນ.	ນອກຈາກການມີທີ່ດິນຄົງທີ່ ແລະ ກຳມະສິດທີ່ດິນແລ້ວ, ຈຸດສຳຄັນສຳລັບການພັດທະນາ ກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແມ່ນການປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງແນວພັນປູກທີ່ມີຄຸນນະພາບ ຈາກໜ່ວຍງານສົ່ງເສີມກະສິກຳ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫລາດ.
3	ບັນຫາການທີ່ຖອຍເກີດຂຶ້ນໃນທຸກໆໄລຍະຂອງການພັດທະນາ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້, ເລີ່ມຈາກການເຂົ້າເຖິງວັດສະດຸຢັ້ງຢືນໃນລະດັບຕ່ຳ ໄປຫາການຄຸ້ມຄອງທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ຫາ ການຕະຫລາດທີ່ບໍ່ໄດ້ດີເທົ່າທີ່ຄວນຂອງຜະລິດຕະພັນຈາກການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແລະ ປະໂຫຍດຕໍ່ການຮັກສາລະບົບນິເວດ.	ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ບໍ່ຄວນຈະຖືເປັນພຽງທາງອອກທາງເຕັກນິກເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຕ້ອງໃຫ້ຖືເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການຄຸ້ມຄອງພື້ນທີ່ແບບຍືນຍົງໃນລະບົບນິເວດເຂດພູດອຍ.
4	ນະໂຍບາຍປ່າໄມ້ສ່ວນຫລາຍສະໜັບສະໜູນການປົກປັກຮັກສາປ່າຢ່າງເຄັ່ງຄັດ ຫລື ການປູກປ່າຊະນິດດຽວຂອງຊະນິດຕ່າງຖິ່ນ ຫລື ໄມ້ເສດຖະກິດ.	ການປະສານງານລະຫວ່າງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຫລາຍ ເພື່ອສົ່ງເສີມການພັດທະນາ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃນເຂດພູດອຍ.
5	ປະໂຫຍດຕໍ່ລະບົບນິເວດທີ່ໄດ້ຈາກການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ເຊັ່ນ: ການບຳບັດນ້ຳ ແລະ ຊີວະນາໆພັນຂອງລະບົບສ່ວນຫລາຍແມ່ນຂາດການປະເມີນຄຸນຄ່າ ຫລື ຖືກເບິ່ງຂ້າມ ໃນຫລາຍມາດຕະການສົ່ງເສີມ.	ວິທີການສົ່ງເສີມ ຄວນຈະຄຳນຶງເຖິງປະໂຫຍດທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ຕໍ່ສັງຄົມທີ່ໄດ້ຈາກລະບົບການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້.
6	ຍຸດທະສາດ "ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນ" ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຫລາຍ ເພື່ອຊ່ວຍສະໜອງຄວາມຕ້ອງການໃນຫລາຍໆດ້ານ.	ຍຸດທະສາດ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນ ຕ້ອງການການປະສານງານລະຫວ່າງຫລາຍໆພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຫລີກເວັ້ນອຸປະສັກທີ່ເກີດຂຶ້ນລະຫວ່າງອົງກອນ.

ຜົນການຄົ້ນຄວ້າ

ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ຊຸດໂຊມ ແຕ່ນະໂຍບາຍການອະນຸລັກປ່າໄມ້ຂັດກັບການ ສົ່ງເສີມການພັດທະນາລະບົບການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້

ເຂດພູດອຍ ໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (ພື້ນທີ່ສູງ 300 ແມັດ ຂຶ້ນໄປ) ກວມເອົາປະມານເຄິ່ງນຶ່ງ ຂອງພື້ນທີ່ແຜນດິນໃຫຍ່ ເຊິ່ງລວມມີ ສປປ ລາວ, ມຽນມາ, ກຳປູເຈຍ, ໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ (Fox et al 2014). ໃນປະເທດພິລິບປິນ, ເຂດພູດອຍກວມເອົາ 17.5 ລ້ານ ເຮັກຕ້າ ຫລື ປະມານ 59% ຂອງເນື້ອທີ່ທັງໝົດ.

ປ່າເຂດພູດອຍ ເປັນຊັບພະຍາກອນທີ່ສຳຄັນຫລາຍສຳລັບປະຊາຊົນຫລາຍລ້ານຄົນ ແຕ່ປ່າດັ່ງກ່າວກຳລັງປະເຊີນ ຫ້າກັບສິ່ງທ້າທ້າຍທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ເນື່ອງຈາກການກະສິກຳແບບບໍ່ຍືນຍົງ ແລະ ການພັດທະນາອື່ນໆ. ການສູນເສຍດິນ, ປ່າໄມ້, ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ໂອກາດສ້າງລາຍຮັບ ໄດ້ແພ່ກະຈາຍຫລາຍຂຶ້ນ.

ຊຸມຊົນເຂດພູດອຍ ສ່ວນຫລາຍ ນຳໃຊ້ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ເພື່ອຄ້ຳປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ເພີ່ມແຫລ່ງລາຍຮັບ ແຕ່ນະໂຍບາຍການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ ຊຳພັດຄວບຄຸມຈຳນວນເບ້ຍໄມ້ ແລະ ການກ້າເບ້ຍໄມ້, ການຕັດ ແລະ ຂາຍໄມ້, ຜະລິດຕະພັນໄມ້ ແລະ ຫ້າມຖ່າງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ເຮັດການຜະລິດ. ມາດຕະການເຫຼົ່ານີ້ ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຫ້າດອຍຈາກການປູກຕົ້ນໄມ້ໃນພື້ນທີ່ກະສິກຳ ແລະ ການເຮັດກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃນເຂດພື້ນທີ່ສະຫງວນເປັນປ່າໄມ້. ນອກຈາກນີ້, ຍັງພົບວ່າຂາດນະໂຍບາຍສຳລັບການປະສານງານ ເພື່ອສົ່ງເສີມການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ.

ອຸປະສັກຕໍ່ການພັດທະນາ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ

ກ. ຂາດກຳມະສິດທີ່ດິນ

ການໂອນກຳມະສິດທີ່ດິນຈາກສູນກາງໃຫ້ກັບທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແມ່ນມີຄວາມຊັກຊ້າຫລາຍໃນຂົງເຂດປ່າໄມ້ ຖ້າທຽບໃສ່ການກະສິກຳ. ພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ສ່ວນຫລາຍຍັງຄຸ້ມຄອງໂດຍລັດຖະບານ ເຖິງແມ່ນວ່າພື້ນທີ່ເຫຼົ່ານັ້ນບໍ່ມີພຶດຕິກຳແລ້ວ ຫລື ຖືກຫັນປ່ຽນເປັນພື້ນທີ່ກະສິກຳແລ້ວກໍຕາມ. ຕົວຢ່າງ: ພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ປະມານ 5.7-6 ລ້ານ ເຮັກຕ້າ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ເປັນພື້ນທີ່ກະສິກຳໃນປະເທດພິລິບປິນ (Fortenbacher and Alave 2014). ໃນປະເທດອິນໂດເນເຊຍ, ປະມານ 33 ລ້ານ ເຮັກຕ້າ ຂອງທັງໝົດ 133 ລ້ານ ເຮັກຕ້າ ຂອງພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ທາງການ ບໍ່ມີປ່າໄມ້ປົກຫຸ້ມແລ້ວ (Contreras-Hermosilla and Fay 2005). ໃນເຂດພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ປົກຫຸ້ມບາງສ່ວນຂອງປະເທດອິນໂດເນເຊຍ ທີ່ຈົງກວມເອົາເຂດການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານນຳ ຍ້ອນປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນໄດ້ເປັນນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ເຮັດການຜະລິດ ໂດຍທີ່ບໍ່ມີກຳມະສິດທີ່ດິນ (van Noordwijk et al 2003). ການຂາດກຳມະສິດທີ່ດິນເຮັດໃຫ້ຊາວສວນຂາດແຮງຈູງໃຈໃນການຕັດສິນໃຈລົງທຶນພັດທະນາພື້ນທີ່ແບບໄລຍະຍາວ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້. ການໃຫ້ກຳມະສິດທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ສາມາດເປັນສິ່ງຈູງໃຈທີ່ສຳຄັນໃນການເຮັດການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້. ອີງຕາມການສຶກສາຂອງ Schwarz (2012) ພົບວ່າໃນເຂດເນີນສູງຂອງເມືອງເລເຕ, ປະເທດພິລິບປິນ, ກຳມະສິດທີ່ດິນເຮັດໃຫ້ມີຂອບເຂດ ແລະ ຈຳນວນ ຕົ້ນໄມ້ທີ່ປູກຫລາຍຂຶ້ນ ສູງກວ່າ 180% ຂອງບັນດາຜູ້ທີ່ບໍ່ມີກຳມະສິດທີ່ດິນ, ແລະ ຕອນດິນທີ່ມີກຳມະສິດ ພົບວ່າມີຈຳນວນຕົ້ນໄມ້ທີ່ແຕກຕ່າງກັນຫລາຍກວ່າ.

ຂ. ຂາດການເຂົ້າເຖິງແນວພັນປູກທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ

ກົມປ່າໄມ້ສ່ວນຫລາຍຕ້ອງໄດ້ສະໜອງແນວພັນ (ແກ່ນພັນ ແລະ ເບ້ຍໄມ້). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຕ່າງຈາກພະນັກງານສົ່ງເສີມກະສິກຳ (ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໃຫ້ຄຳປຶກສາ), ນັກປ່າໄມ້ອາດຂາດຄວາມເຂົ້າໃຈໃນຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນ. ນອກຈາກນີ້, ຄວາມຮູ້ຂອງຊາວກະສິກອນ ຕໍ່ກັບການເກັບແນວພັນ, ການຕໍ່ກິ່ງ ແລະ ການຂະຫຍາຍພັນ ແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບຕ່ຳ, ເຖິງແມ່ນວ່າຕົ້ນໄມ້ຈະມາຈາກທ້ອງຖິ່ນກໍຕາມ (Place et al 2012). ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍ ແມ່ນປູກພືດທ້ອງຖິ່ນໃນພື້ນທີ່ຂະໜາດນ້ອຍ, ໂດຍທີ່ບົງເບ້ຍໄມ້ທີ່ເກີດເອງຕາມທຳມະຊາດ (van Noordwijk et al 2003). ການສະໜອງແກ່ນພັນ ແລະ ເບ້ຍໄມ້ ໃນຮູບແບບເອກະຊົນ ເພື່ອເພີ່ມການເຂົ້າເຖິງ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການ ພັດທະນາເປັນຢ່າງດີເທື່ອ (Place et al 2012).

ຄ. ຂາດຄຳແນະນຳ ເຮັດໃຫ້ການຄຸ້ມຄອງ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນດີ

ໃນບັນດາປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ ແມ່ນບໍ່ພົບມີສະຖາບັນທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້. ການປະສານງານລະຫວ່າງອົງກອນ ເພື່ອສົ່ງເສີມວຽກ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແມ່ນພົບນ້ອຍຫລາຍ ຫລື ເກືອບບໍ່ມີເລີຍ. ການໃຫ້ຄຳປຶກສາກ່ຽວກັບ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ຈາກອົງການທີ່ເຮັດວຽກສົ່ງເສີມກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກການຂາດແຄນການຝຶກອົບຮົມທາງດ້ານ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃຫ້ກັບພະນັກງານ ລວມເຖິງອຸປະກອນທີ່ຈະໃຊ້ໃນ ການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ຊາວກະສິກອນ (Place et al 2012).

ງ. ລະດັບການເຂົ້າເຖິງຕະຫລາດ ຂອງຜະລິດຕະພັນ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ຍັງຕ່ຳ

ລະດັບການເຂົ້າເຖິງຕະຫລາດຕ່ຳ ເປັນອຸປະສັກທີ່ພົບເຫັນທົ່ວໄປ ສຳລັບການພັດທະນາການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແຕ່ບໍ່ ນຫາດັ່ງກ່າວຍັງທຳທາຍກວ່າສຳລັບເຂດພູດອຍ ຍ້ອນວ່າທ່າງໄກສອກຫລີກ, ສະພາບເສັ້ນທາງຊຸດໂຊມ ແລະ ຂາ ດສົ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ກັບຂະບວນການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນ. ຕົວຢ່າງ: ການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ແລະ ການບໍລິການ ໃນລະດັບຕ່ຳກວ່າ ສົ່ງຜົນໃຫ້ຊາວກະສິກອນໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ຫວຽດນາມ ຂາດຄວາມສົນໃຈໃນການປູກຕົ້ນຢາງພາລາ ແລະ ພືດເສດຖະກິດ ປະສົມກັບການເຮັດໄຮ່ແບບຮອບວຽນ ທີ່ຊາວກະສິກອນຢູ່ປະເທດມາເລເຊຍ ແລະ ອິນໂດເນເຊຍ ໄດ້ປະຕິບັດ (Rasul and Thapa 2003).

ເຫດຜົນອື່ນໆ ທີ່ເຮັດໃຫ້ມີບັນຫາກ່ຽວກັບຕະຫລາດ ລວມມີການປ່ຽນແປງຂອງລາຄາ, ການຈັດການຂອງຜູ້ຄ້າຂາຍບໍ່ໄດ້ດີ ຫລື ບໍ່ມີຕະຫລາດ ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ໂດຍການຈັດສັນຕະຫລາດແບບກຸ່ມ ເຊິ່ງຊ່ວຍ ສາມາດຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການ, ຫລຸດຄ່າຂົນສົ່ງສິນຄ້າໄປຕະຫລາດ ແລະ ເພີ່ມອຳນາດໃນການຕໍ່ລອງ (Catacutan et al 2008). ແຕ່ການພັດທະນາເຫລົ່ານີ້ຖືກສະກັດກັ້ນໂດຍການຂາດການຄຳນຶງເຖິງລະບຽບຂອງທ້ອງ ຖິ່ນ ແລະ ລະບົບກົດໝາຍ ແລະ ສະຖາບັນທີ່ສະໜັບສະໜູນ.

ຂາດການສົ່ງເສີມສຳລັບປະໂຫຍດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຈາກລະບົບ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້

ເຂດພູດອຍສ່ວນຫລາຍແມ່ນຖືກຈັດສັນໄວ້ສຳລັບການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາອ່າງໂຕ່ງ. ເຫດຜົນຫລັກຂອງລັດຖະບານໃນການຄວບຄຸມປ່າເຫລົ່ານີ້ ຍ້ອນການສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມ ເຊິ່ງເປັນຜົນປະໂຫຍດທີ່ສັ ງຄົມຕ້ອງການ ແຕ່ອາດຈະບໍ່ເປັນທີ່ສົນໃຈຂອງພາກເອກະຊົນ (Contreareas-Hermosilla and Fay 2005). ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ສາມາດຊ່ວຍປົກປັກຮັກສາຊີວະນາໆພັນ (Swallow et al 2006), ປົ ກປັກຮັກສາອ່າງໂຕ່ງສຳລັບປະຊາຊົນເຂດຕອນລຸ່ມ ແລະ ເຂດຕອນເທິງ, ພື້ນພູດິນ (Lal 1990, Place et al 2012) ແລະ ກັນຕ້ອງທາດຄາບອນ (Unruh 1995, van Noordwijk et al 2003). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຕະຫລາດເກືອບວ່າບໍ່ມີເລີຍ ສຳລັບຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຈາກນຳໃຊ້ທີ່ດິນເພື່ອການກະສິກຳ- ປ່າໄມ້ (Unruh 1995, Schoenberger and Ruark 2003, Place et al 2012). ສະນັ້ນ, ການສ້າງຕະຫລາດ ໃຫ້ກັບຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຫລື ການສ້າງມາຕະການທົດແທນສຳລັບຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ລົງທຶນເຮັດການກະ ສິກຳ-ປ່າໄມ້ ຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຫລາຍ.

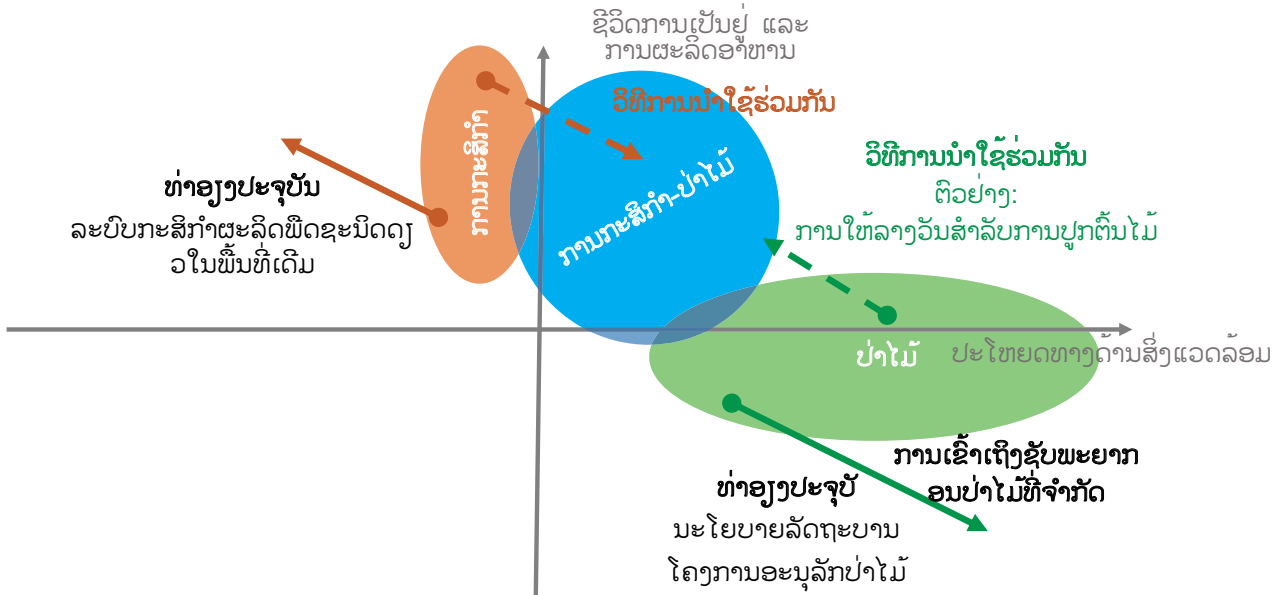
ຄວາມຈຳເປັນຂອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນ

ຍຸດທະສາດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບການນຳໃຊ້ຫລາຍ ເນື່ອງຈາກສ່ວນຫລາຍຄົນມັກນຳໃຊ້ ດິນສະເພາະຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ: ປ່າໄມ້ ແລະ ກະສິກຳ ແມ່ນໄດ້ພັດທະນາໃນຈຸດປະສົງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ (ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມເບິ່ງຂໍ້ 1). ຊາວກະສິກອນ ຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ຍຸດທະສາດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ກັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ໃນການເຮັດກະສິເສດສຸມທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນກະທົບເຮັດໃຫ້ດິນຊຸດໂຊມ ແລະ ຜົນຜະລິດຕ່ຳ.

ນະໂຍບາຍການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ ໄດ້ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດຫລຸດລົງຫລາຍ (Angelsen 2010). ທັ ງນີ້ກໍເນື່ອງມາຈາກບັນດາໂຄງການປົກປັກຮັກສາຊີວະນາໆພັນ ຫລື ການຫັນໄປປູກພືດເສດຖະກິດໃນເຂດ ເນີນສູງ ເຊັ່ນຢາງພາລາ (Fox et al 2014). ເພື່ອສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ການພັດທະນາ ແລະ ການອະນຸລັກ ໃຫ້ສາມາດຢູ່ຮ່ວມກັນໄດ້ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍການນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ຫລາຍຢ່າງ (van Noordwijk et al 2011), ຍຸດທະສາດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນ-ເຊິ່ງເປັນສິ່ງທີ່ມີຢູ່ໃນການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ- ຄວນຈະໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາໂດຍໄວ (ຮູບພາບ 1).

ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນແມ່ນຫຍັງ?

ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນ ແມ່ນຍຸດທະສາດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບຫລາກຫລາຍເຊິ່ງຕົນໄມ້ ແລະ ພືດ ທຳມະຊາດ ສາມາດປູກຢູ່ໃນພື້ນທີ່ພືດກະສິກຳ ຫລື ປູກໃນເຂດໄກ້ຄຽງໄດ້ ເພື່ອປັບປຸງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສ້າງປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດ ໂດຍທີ່ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເສຍສະຫລະພື້ນທີ່ກະສິກຳ ເພື່ອການພື້ນຟູປ່າ ຫລື ອະນຸລັກ ພຽງຢ່າງດຽວ.

ຮູບພາບ 1 ເປົ້າໝາຍທີ່ຕ້ອງການບັນລຸສຳລັບເຂດພູດອຍໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້

ນະໂຍບາຍ ແລະ ການປະສານງານ ໃນພາກພື້ນ: ຄວາມຫວັງໃໝ່ ສຳລັບການພັດທະນາ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃນເຂດພູດອຍ

ອຸປະສັກທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ສ່ວນຫລາຍເປັນບັນຫາທີ່ຄຸມເຄືອ ໃນບັນດາປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ ຍ້ອນຂາດການສະໜັບສະໜູນຈາກລັດຖະບານ ແລະ/ຫລື ຂາດການປະສານງານທີ່ມີປະສິດທິພາບ ເພື່ອສົ່ງເສີມການພັດທະນາ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້. ແຕ່ຂໍ້ດີຄື ມີໂຄງສ້າງການຮ່ວມມືຂອງພາກພື້ນ ເຊິ່ງສາມາດເປັນເຄື່ອງມື ເພື່ອຍົກລະດັບ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃນພາກພື້ນ. ໃນແຜນຍຸດທະສາດການຮ່ວມມືອາຊຽນ ໃນຂົງເຂດດ້ານອາຫານ, ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ (ປີ 2016-2025) ໄດ້ກຳນົດວິໄສທັດ ເພື່ອສ້າງໃຫ້ຂະແໜງການສາມາດແຂ່ງຂັນ, ທົ່ວເຖິງ, ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຍືນຍົງ ເຊິ່ງໃນນີ້ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ເປັນທັງຕົວຊີ້ວັດ ແລະ ເປົ້າໝາຍ. ຕົວຢ່າງ: ເປົ້າໝາຍ 4 ຂອງແຜນຍຸດທະສາດ (ເພີ່ມຄວາມສາມາດໃນການພື້ນໂຕໄວຈາກການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ໄພທຳມະຊາດ ແລະ ເຫດການອື່ນໆ) ໄດ້ແນະນຳສະເພາະເຈາະຈົງໃສ່ການສົ່ງເສີມ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ເຊັ່ນ ການຂະຫຍາຍລະບົບການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານທີ່ສາມາດພື້ນໂຕໄວ ໃນບ່ອນທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ແລະ ເສດຖະກິດ. ອຸປະສັກໃນການນຳໃຊ້ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ສ່ວນໜຶ່ງ ຈາກນະໂຍບາຍພາກພື້ນ, ຍົກຕົວຢ່າງ, ແຜນແມ່ບົດສຳລັບການເຊື່ອມໂຍງອາຊຽນ ໄດ້ຕັ້ງເປົ້າໝາຍສູງຂຶ້ນ ເພື່ອເພີ່ມທະວີການຈຳລະຈອນສິນຄ້າປອດພາສີ ພາຍໃນຂົງເຂດອາຊຽນ ໂດຍກຳຈັດອຸປະສັກສຳລັບການຄ້າສິນຄ້າຕ່າງໆ (ຍຸດທະສາດ 5) ເຊິ່ງເປັນຜົນຊ່ວຍໃຫ້ສ້າງເງື່ອນໄຂໃນການຂະຫຍາຍຕະຫລາດໃຫ້ຜະລິດຕະພັນຈາກ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້. ນອກຈາກນີ້, ຍັງມີໂອກາດໃນການເພີ່ມຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບປະໂຫຍດທາງດ້ານລະບົບນິເວດທີ່ໄດ້ຈາກການເຮັດກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ຜ່ານການຮ່ວມມືໃນພາກພື້ນ ເຊັ່ນ ຜ່ານຂໍ້ຕົກລົງສາກົນປາຣີ (ການປະກອບສ່ວນຂອງແຕ່ລະປະເທດ). ຂະແໜງການກະສິກຳ ໃນຢ່າງນ້ອຍ 7 ປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ ໄດ້ຕັ້ງເປົ້າໝາຍ ເພື່ອຫລຸດຜ່ອນການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ (Richards et al 2015). ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ໄດ້ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງບົດບາດສູນກາງຂອງອາຊຽນ ໃນນາມເປັນພາກສ່ວນຮັບຜິດຊອບປະສານງານໃນພາກພື້ນ ເພື່ອການເຊື່ອມໂຍງທາງດ້ານຂະແໜງອາຫານ, ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໂດຍລວມ ແລະ ໂດຍສະເພາະການພັດທະນາ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້.

ສະຫລຸບ

ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ບໍ່ພຽງແຕ່ສ້າງປະໂຫຍດໂດຍກົງຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນເຂດພູດອຍເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງໄດ້ສ້າງປະໂຫຍດທາງອ້ອມໃຫ້ກັບເຂດທີ່ພຽງເຊັ່ນດຽວກັນ. ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ ຊ່ວຍປັບປຸງຄວາມສາມາດໃນການປັບໂຕ ໂດຍການເພີ່ມຄວາມຫລາກຫລາຍ ແລະ ຫລຸດຄວາມສ່ຽງໃນຂະບວນການຜະລິດ ແລະ ຊ່ວຍແກ້ໄຂການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດອີກດ້ວຍ. ການຂາດການເບິ່ງເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງປະໂຫຍດຂອງ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແລະ ຂາດການສະໜັບສະໜູນຈາກລັດຖະບານ ຈະເຮັດໃຫ້ພາດໂອກາດໃນການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

ຂໍ້ສະເໜີ

1. ສົ່ງເສີມໃຫ້ຊຸມຊົນໃນເຂດພູດອຍມີກຳມະສິດທີ່ດິນ ແລະ ມີການເຂົ້າເຖິງຕະຫລາດ ແລະ ວັດສະດຸສຳລັບການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ທີ່ຫລາຍຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ການໃຫ້ຄຳປຶກສາທາງດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ການສະໜອງແນວພັນປູກທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ.
2. ສ້າງຍຸດທະສາດ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ຂອງອາຊຽນ ໂດຍທີ່ເຊື່ອມນະໂຍບາຍຂອງບັນດາປະເທດສະມາຊິກເຂົ້າກັນ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດລົບລ້າງຂໍ້ຈຳກັດຂອງການເຮັດວຽກສະເພາະແຕ່ຂະແໜງການໃດໜຶ່ງໄດ້.
3. ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ບັນດາໜ້າວຽກທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແລະ ມາດຕະການເພື່ອການປຶກສາຫາລືລະຫວ່າງຂະແໜງການ ແລະ ການປະສານງານພາຍໃນອາຊຽນ.
4. ສ້າງຄວາມອາດສາມາດຂອງພະນັກງານສົ່ງເສີມກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດສົ່ງຕໍ່ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກໂນໂລຢີ ການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້.
5. ເຫັນໄດ້ເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການປະກອບສ່ວນຂອງການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ໃນການສ້າງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ແລະ ໃຫ້ລວມເຂົ້າໃນມາດຕະການສ້າງສິ່ງຈູງໃຈ.
6. ນຳໃຊ້ວິທີການໃຊ້ທີ່ດິນຮ່ວມກັນ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- Angelsen A. 2010. Policies for reduced deforestation and their impact on agricultural production. *Proceedings of the National Academies of Science* 107:19639–19644.
- Catacutan D, Bertomeu M, Arbes L, Duque C, Butra N. 2008. *Fluctuating fortunes of a collective enterprise: the case of the Agroforestry Tree Seeds Association of Lantapan (ATSAL) in the Philippines*. CAPRI Working Paper no. 76. Washington, DC: International Food Policy Research Institute. <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/44349/2/capriwp76.pdf>
- Catacutan D, Naz F. 2015. Gender roles, decision-making and challenges to agroforestry adoption in Northwest Vietnam. *International Forestry Review* 17(1):22–32.
- Contreras-Hermosilla A, Fay C. 2005. *Strengthening forest management in Indonesia through land tenure reform: issues and framework for action*. Washington, DC: Forest Trends.
- Fortenbacher D, Alave K. 2014. *Upland agriculture in the Philippines: potential and challenges*. Manila: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit.
- Fox JM, Castella J, Ziegler AD, Westley SB. 2014. *Rubber plantation expand in mountainous Southeast Asia: what are the consequences for the environment?* Asia Pacific Issues no. 114. Honolulu, USA: East-West Center.
- Lal R. 1990. Agroforestry systems to control erosion on arable tropical steep slopes. In: Zeimer RR, O'Loughlin CL, Hamilton LS. *Research needs and applications to reduce erosion and sedimentation in tropical steep slopes*. Proceedings of an international symposium, Suva, Fiji, 11–15 June. Wallingford, UK: International Association of Hydrological Sciences.
- Mai VT, Vu TT, Pham MH, Pham TL, Le TP, Tran NA. 2005. *Factors influencing farmers' adoption of agroforestry models. Case study: Seo hamlet, Cao Son commune, Da Bac district, Hoa Binh province*. Hanoi: Center for Agricultural Research and Ecological Studies, Hanoi Agricultural University.
- Place F, Oluyede CA, Torquebiau E, Detlefsen G, Gauthier M, Buttoud G. 2012. Improved policies for facilitating the adoption of agroforestry. In: Kaonga M, ed. *Agroforestry for biodiversity and ecosystem services: science and practice*. Rijeka, Croatia: InTech. DOI: 10.5772/34524.
- Rasul G, Thapa GB. 2003. Shifting cultivation in the mountains of South and Southeast Asia: regional patterns and factors influencing the change. *Land Degradation and Development* 2003. DOI: 10.1002/ldr.570.
- Richards M, Bruun TB, Campbell BM, Gregersen LE, Huyer S, Kuntze V, Madsen STN, Oldvig MB, Vasileiou I. 2015. *How countries plan to address agricultural adaptation and mitigation: An analysis of Intended Nationally Determined Contributions*. CCAFS Info Note. The CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security (CCAFS).
- Schoenberger MM, Ruark GA. 2003. *Agroforestry: helping to achieve sustainable forest management*. Paper. United Forum on Forests Intersessional Experts Meeting on the Role of Planted Forests in Sustainable Forest Management Conference, 24–28 March, Wellington, New Zealand.
- Swallow BM, Boffa JM, Scherr SJ. 2006. The potential for agroforestry to contribute to the conservation and enhancement of landscape biodiversity. In: Garrity D, Okono A, Grayson M, Parrot S, eds. *World agroforestry into the future*. Nairobi: World Agroforestry Centre.
- Unruh JD. 1995. Agroforestry, reforestation and the carbon problem: the role of land and tree tenure. *Interdisciplinary Science Reviews* 20:215–228.
- van Noordwijk M, Hoang MH, Neufeldt H, Öborn I, Yatich TTB. 2011. *How trees and people can co-adapt to climate change: reducing vulnerability through multifunctional agroforestry landscapes*. Nairobi: World Agroforestry Centre (ICRAF).
- van Noordwijk M, Roshetko JM, Murniati, Angeles MD, Suyanto, Fay C, Tomich TP. 2003. *Agroforestry is a form of sustainable forest management: lessons from South East Asia*. Paper. United Forum on Forests Intersessional Experts Meeting on the Role of Planted Forests in Sustainable Forest Management Conference, 24–28 March, Wellington, New Zealand.

ຜູ້ຂຽນ

Do Trong Hoan (t.do@cgiar.org)
 Delia C. Catacutan (d.c.catacutan@cgiar.org)
 Nguyen Tien Hai (n.tienhai@cgiar.org)

ການລະບຸເອກະສານອ້າງອີງທີ່ຖືກຕ້ອງຂອງເອກະສານສະບັບນີ້

Do TH, Catacutan DC, Nguyen TH. 2019. *Agroforestry for sustainable mountain management in Southeast Asia* (in Lao). Policy Brief no. 107. Agroforestry options for ASEAN series no. 3. Bogor, Indonesia: World Agroforestry (ICRAF) Southeast Asia Regional Program; Jakarta, Indonesia: ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change.

For more information, contact

AWG-SF Secretariat

Manggala Wanabhakti Building, Block VII, 4th Floor,
Jalan Gatot Subroto, Senayan, Jakarta 10270, Indonesia
Tel: +62-21-5703246, ext 478 - Fax: +62-21-5730136

World Agroforestry (ICRAF) Southeast Asia Regional Program

Jl. CIFOR, Situ Gede, Sindang Barang, Bogor 16115
[PO Box 161, Bogor 16001] Indonesia
Tel: +(62) 251 8625415 | Fax: +(62) 251 8625416
Email: icraf-indonesia@cgiar.org
www.worldagroforestry.org/region/southeast-asia
blog.worldagroforestry.org

ASEAN Working Group on Social Forestry (AWG-SF) is government-initiated network that aims to strengthen social forestry in Southeast Asia through the sharing of information and knowledge. AWG-SF established by the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) Senior Officials on Forestry (ASOF) in August 2005, linking government forestry policy makers directly with the civil society organizations, research organizations, academia, private sector, and all of whom share a vision of promoting social forestry policy and practices in ASEAN.

The **ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change (ASFCC)** is a Partnership Programme of ASEAN that aims to contribute to the ASEAN Mandate and Policy Framework through support for the ASEAN Working Group on Social Forestry and the ASEAN Multi sectoral Framework on Climate Change towards Food Security.